

Inhoudelijke toelichting op totstandkoming waarderingkader

Achtergrond

Het ministerie van OCW wil de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo verbeteren, onder meer door het stimuleren van de professionaliteit van huidige mbo-docenten burgerschap. Ook onderling hebben mbo-instellingen in 2022 afgesproken in te zetten op professionaliteit van docenten burgerschap. Tussen februari en oktober 2023 heeft een ontwikkelgroep van lerarenopleiders vanuit de tweedegraads lerarenopleidingen die op dit moment al opleidingen en/of bij- en nascholing verzorgen voor mbo-docenten burgerschap op verzoek van het Expertisepunt Burgerschap een waarderingkader ontwikkeld voor een gezamenlijke leergang.

De ontwikkelgroep heeft de volgende opdracht meegekregen van het Expertisepunt Burgerschap en het ministerie van OCW:

- Het gaat om **stimulans op de korte termijn**: een laagdrempelige oplossing om de komende jaren al een impuls te geven aan de professionalisering van huidige mbo-docenten die burgerschapsonderwijs (gaan) verzorgen.
- Het ontwikkelen van een leergang staat in principe los van (landelijke) discussie over eisen t.a.v. bevoegdheid en bekwaamheid, mede omdat hierover in 2023 nog geen beslissingen zijn genomen en eventuele wetswijzigingen een langdurig proces zijn.
- Het doel is te komen tot gedeelde afspraken over ten minste **omvang (studielast) en leeruitkomsten**.
- Deze afspraken worden gekoppeld aan **subsidiering door OCW** van professionaliseringstrajecten die tenminste aan deze afspraken voldoen.
- Doel is om **750 docenten** op korte termijn (beter) **toe te rusten** om burgerschapsonderwijs te kunnen verzorgen. Doel is dat de eerste docenten **begin 2024** kunnen starten.
- De subsidie wordt vanaf begin 2024 beschikbaar gesteld en kan aangevraagd worden door mbo-instellingen, waarbij het principe geldt: wie het eerst komt, het eerst maalt. Op basis van **tussentijdse realisatie** wordt inzichtelijk welke mbo-scholen van het aanbod gebruik maken.

De ontwikkelgroep is ondersteund vanuit het Expertisepunt Burgerschap en door Oberon. Naast procesmatige ondersteuning hebben zij de ontwikkelgroep gevoed met verschillende vormen van verkenning en onderzoek:

- Analyse en vergelijking huidige professionaliseringsaanbod burgerschapsonderwijs
- Samenvatting beschikbaar onderzoek over behoefte, aanbod en certificering.
- Verkenning wensen, behoeftes, condities voor deelname en doorwerking leergang bij docenten en bij HR-medewerkers mbo.

Welke keuzes heeft de ontwikkelgroep gemaakt – en waarom?

De ontwikkelgroep zag meerwaarde voor het burgerschapsonderwijs in het mbo in het gezamenlijk ontwikkelen van één uniform waarderingkader, met daarin zowel een (integrale) leeruitkomst als een uitwerking daarvan in beoordelingscriteria. De leeruitkomst kan gekoppeld worden aan de subsidieregeling

uit de opdracht. Ook was er commitment om het huidige aanbod aan te passen aan de te formuleren leeruitkomsten.

De aanbieders hechten wel aan voldoende ruimte voor een eigen inkleuring van de leergang door zowel de hogescholen als de mbo-scholen. De mogelijkheid van een in-company aanbod is gewenst, maar is aan hogeschool en mbo-school samen. Daarom is ervoor gekozen de leeruitkomst en criteria leerwegaafhankelijk te formuleren. Ze bieden zo ruimte aan aanbieders om een eigen vorm te geven aan de leergang, daarin af te stemmen met mbo-instellingen en om een eigen invulling te geven aan de manier van toetsing.

De ontwikkelgroep heeft deze leeruitkomst ontwikkeld met een richtsnoer van (gemiddelde) studiebelasting voor een deelnemer van ongeveer 280 studiebelastingsuren. Gezien de doelgroep is gekozen voor het hanteren van studiebelastingsuren en geen ECTS. De keuze voor deze omvang is een middenweg tussen een al te beknopte cursus en een te uitgebreide en veeleisende leergang. Hoe die inspanning vorm krijgt (bijeenkomsten, zelfstudie, praktijkopdrachten etc..) zal in de praktijk verschillen per leergang (en wellicht ook per deelnemer).

Met behulp van de Tuning systematiek is in een aantal bijeenkomsten een leeruitkomst geformuleerd. Daarbij is gebruik gemaakt van de leeruitkomsten van verschillende huidige leergangen. In het waarderingskader is deze leeruitkomst vastgelegd, evenals de criteria waarmee wordt gewaardeerd in hoeverre een deelnemer deze leeruitkomst heeft behaald. Het waarderingskader is bedoeld om houvast te bieden in het beoordelen van gedrag en werk van de student, en om hierin landelijke uniformiteit te waarborgen. Om deze uniformiteit te behouden, organiseert de werkgroep komende jaren kalibratiesessies waarin de manier van beoordelen wordt afgestemd.

Bij het uitwerken van de **leeruitkomst** zijn de volgende inhoudelijk afwegingen gemaakt:

- Er is gekozen voor het opstellen van één grote leeruitkomst, omdat dat meer ruimte geeft aan aanbieders om een eigen invulling te geven en om integraal te werken en te beoordelen.
- Er is een korte omschrijving van het kennisgebied voor de lerenden opgenomen (burgerschapsonderwijs), maar daarin is bewust ruimte gelaten voor inhoudelijke verschillen van opvatting.
- In de uitkomst is zowel aandacht voor het ontwerp van onderwijs, dat kan worden aangetoond aan de hand van producten, als voor het gedrag van de professional dat de lerende kan laten zien.
- De leeruitkomst is toegeschreven naar de doelgroep professionals en het belang van co-creatie en samenwerking met en in het onderwijsteam via de formuleringen "bijdrage aan", "doorgaande ontwikkeling" en via "afstemming op visie instelling".
- Het uitgangspunt dat de leergang ook moet aanzetten tot verdere actie en ontwikkeling is vertaald naar de leeruitkomst "je expliciteert je eigen visie en de wijze waarop je je blijft ontwikkelen op het gebied van burgerschapsonderwijs".

Bij het uitwerken van de **beoordelingscriteria** zijn de volgende inhoudelijke afwegingen gemaakt:

- Het gezamenlijk formuleren van criteria vergroot de onderlinge vergelijkbaarheid. Het biedt een basis voor kalibratie-gesprekken tussen instellingen. Hierin wordt besproken hoe de criteria in de praktijk te toetsen zijn en hoe de beoordelaar tot een oordeel/cesuur komt

(kwaliteitsverantwoording). Dit is een iteratief proces waarbij de beoordelaar ook steeds kijkt of de leeruitkomst nog klopt.

- De criteria zijn zo abstract geformuleerd dat ze leerwegaafhankelijk blijven en verschillende beoordelingsvormen mogelijk maken. Dit laat ook veel ruimte voor het benutten van de werkplek om bekwaamheid aan te tonen.
- Er is gekozen voor een *single-point rubric*, omdat dat veel ruimte biedt voor op de persoon afgestemde feedback en feed forward, met ruimte voor de eigen leervraag en verschillen in achtergrond en ervaring.
- Voor de criteria is aangesloten op de vijf gebieden die nu landelijk door de lerarenopleidingen worden gehanteerd voor startbekwaamheid, te weten *Pedagogisch handelen*, *(Vak)didactisch handelen*, *(Vak)inhoudelijke expertise*, *Onderzoekend handelen* en *Professionele identiteit*. Dit draagt bij aan herkenbaarheid en sluit voor de deelnemer aan op eerdere en eventuele latere opleidingen.

Om de openheid en ruimte voor eigen invulling van de leeruitkomst en de waarderingscriteria te waarborgen, zijn in het waarderingskader zelf geen praktische voorbeelden of uitwerkingen opgenomen. Om toch de nodige context en voorbeelden aan te reiken ter ondersteuning bij de inzet van de leeruitkomst en het waarderingskader in de praktijk heeft de ontwikkelgroep een onderlegger opgesteld. Het doel hiervan is houvast en vergelijkbaarheid stimuleren, maar voorkomen dat het een afvinklijst wordt. Deze onderlegger kan komende twee jaar nog verder ontwikkeld en uitgebreid worden.